

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Save the Children

STANDARD KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA

OBRAZOVANJE U AKCIJI
EDUCATION IN ACTION

Projekt opšteg obrazovanja u Bosni i Hercegovini (TABLA) započeo je 24. septembra 2019. i trajat će do 23. septembra 2023. godine. TABLA ima za cilj unaprijediti sposobnosti kritičkog razmišljanja učenika te ostvariti poboljšanje njihovog akademskog uspjeha u egzaktnim naukama.

Kako bi pripremili učenike i nastavnike za izazove 21. stoljeća, Save the Children (SC), u partnerstvu sa Fondacijom Obrazovanje u akciji (FEiA), Zavodom Republike Slovenije za Šolstvo (ZRSŠ) i Mrežom za izgradnju mira (MzIM), koristit će sveobuhvatan i inovativan pristup poboljšanju ishoda učenja u predmetima egzaktnih nauka, tehnologije, inženjerstva, umjetnosti i matematike (STEAM) kroz izgradnju kapaciteta nastavnika, unaprjeđenje standarda za inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika, poboljšanje okruženja za učenje i podsticanje reformskog dijaloga i zagovaranja, u svrhu povećanja efikasnosti obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini (BiH). Tokom pandemije COVID-19, projekat je pružio podršku nastavnicima da koriste online i kombinovano (kombinacija online i rada u učionici) učenje te omogućio aktivnosti usmjerene ka očuvanju mentalnog zdravlja i psihosocijalne podrške (MHPSS). Osim toga, TABLA će osigurati da učenici i nastavnici kojima su najpotrebniji računari, hardver i pristup internetu posjeduju ove osnovne alate za podučavanje i učenje.

Aktivnosti projekta TABLA će biti usmjerene na vlasti na državnom nivou, te kantonalna ministarstva obrazovanja (MO) i pedagoške institucije u tri geografska područja, a to su Kanton Sarajevo (KS) i Hercegovačko-neretvanski kanton (HNK) u Federaciji BiH (FBiH) te Republika Srpska (RS), a u kontekstu jačanja kapaciteta i podršku u provođenju reformi obrazovanja.

Reforme u obrazovanju koje podržava TABLA projekat imaju za cilj transformisati inicijalno obrazovanje i stručno usavršavanje nastavnika kroz integraciju STEAM-a, PPDM-a (pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje) i zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa (ZJNPP) zasnovanog na ishodima učenja. Aktivnosti TABLA projekta su posvećene jačanju sposobnosti edukatora da podstiču učenike na **4K** (kritičko razmišljanje, kreativnost, komunikacija i kolaboracija/saradnja) i primjenu **STEAM** znanja i vještina kako bi dosegli svoj puni potencijal i pozitivno uticali na društveni i ekonomski razvoj zemlje.

Sve četiri komponente TABLA projekta provode se u saradnji sa obrazovnim vlastima Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Republike Srpske, a uključuju:

- 1. Inicijalno obrazovanje nastavnika:** TABLA pruža podršku odabranim nastavničkim fakultetima kako bi povećali standarde u inicijalnom obrazovanju nastavnika i uključili vještine kritičkog razmišljanja i primijenjenih znanja u STEAM predmetima.
- 2. Stručno usavršavanje nastavnika:** TABLA pruža podršku ministarstvima obrazovanja u Kantonu Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Republici Srpskoj da institucionaliziraju visokokvalitetno stručno usavršavanje i profesionalni razvoj nastavnika u okviru svojih obrazovnih sistema.
- 3. Stvaranje stimulativnog okruženja za učenje i rad:** TABLA poboljšava okruženje za učenje u odabranim školama pružajući fizičke alate i opremu neophodnu za primijenjeno učenje u STEAM predmetima.
- 4. Poticanje dijaloga o reformama u obrazovanju:** TABLA promovira dijalog o reformama obrazovanja sa relevantnim interesnim stranama kao odgovor na rezultate Bosne i Hercegovine u Programu za međunarodno ocjenjivanje učenika (PISA) iz 2018., svjetskoj studiji o učeničkim postignućima iz matematike, prirodnih nauka i čitanja, te međunarodnog istraživanja Trendova u znanju matematike i prirodnih nauka (TIMSS) iz 2019, pokazatelju međunarodnih trendova u matematici i naučnim dostignućima.

Save the Children vjeruje da svako dijete zaslužuje budućnost. U zemljama sjeverozapadnog Balkana radimo svaki dan kako bismo za djecu osigurali zdrav početak života, priliku za učenje i zaštitu od nasilja. Kada se pojave krize i kada su djeca najranjivija, mi smo uvijek među prvima koji dođu pomoći i među posljednjima koji odlaze. Mi osiguravamo da se odgovori na specifične potrebe djece i da se njihov glas čuje. Postižemo dugotrajne rezultate za milione djece, uključujući onu djecu do koje je najteže doći. Dajemo sve od sebe za djecu – svaki dan i u vrijeme kriza – transformišući njihove živote i budućnost koja je pred nama.

© Save the Children 2022

Izdavač:

Save the Children

Projekat:

Projekt opšteg obrazovanja (TABLA)

Voditeljica projekta:

Jill Jarvi

Autori:

Prof. dr. Emeritus Lamija Tanović

Prof. dr. Dragan Matić

Prof. dr. Emina Dedić Bukvić

Prof. dr. Alma Pobrić

Doc. dr. Amela Medar

Prof. dr. Luciana Boban

Mr. Sci. Mirela Šuman

Doc. dr. Ines Nuić

Priredivači:

Prof. dr. Emeritus Lamija Tanović

Fatima Smajlović

Samir Arnautović

Lektura:

Indira Buljubašić

Dizajn naslovnice:

Ferida Abdagić

Dizajn i tehnička priprema:

ART&ART by MPD

Štampa

Amos Graf

Ova publikacija je omogućena uz velikodušnu podršku američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Sadržaj ove publikacije je odgovornost Save the Children i ne odražava nužno stavove USAID-a ili vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Ova publikacija je nastala u sklopu Projekta opšteg obrazovanja (TABLA), podržanog od strane USAID-a koji implementira Save the Children u partnerstvu sa Fondacijom Obrazovanje u akciji (FEiA).

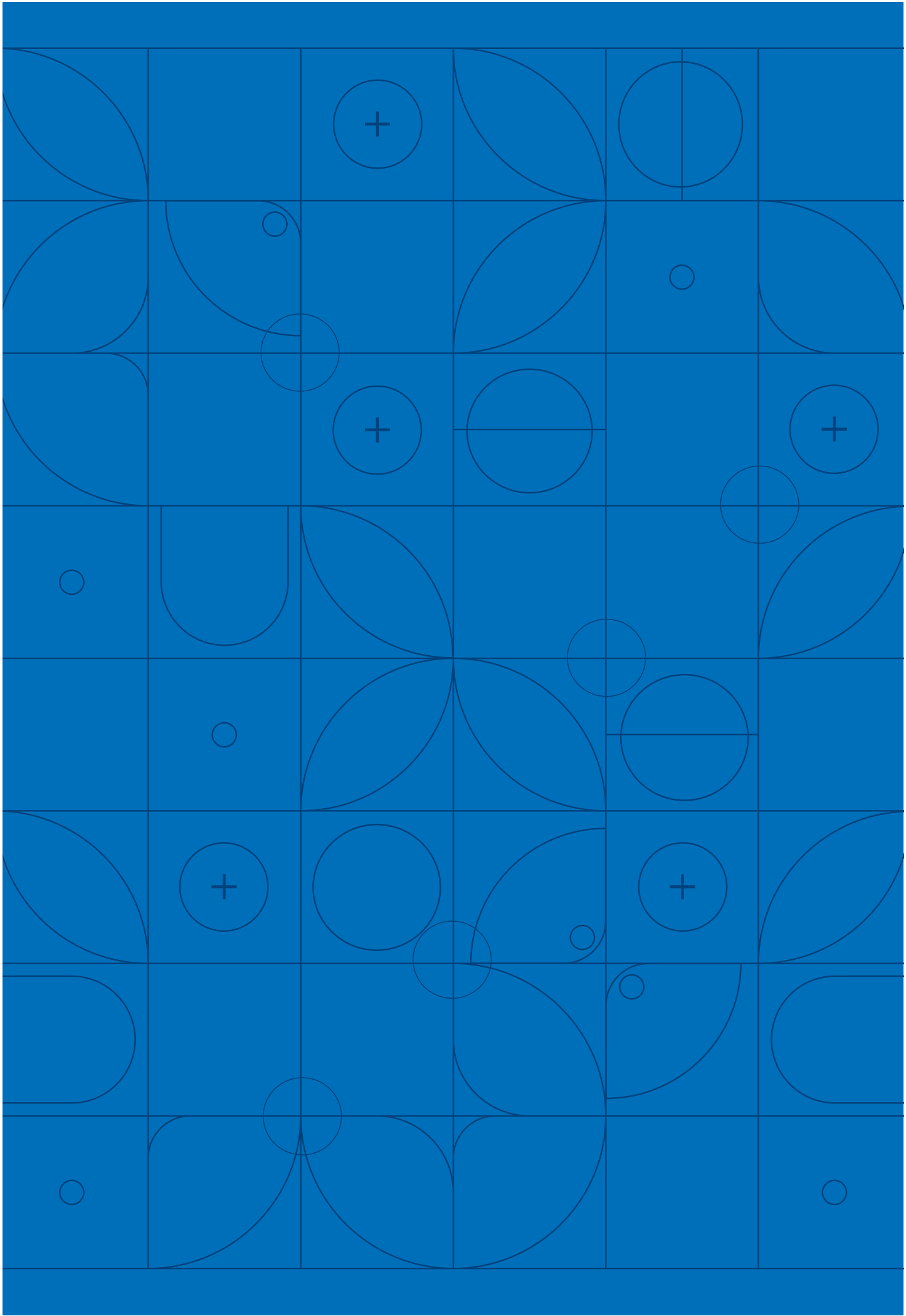
Sva prava su zadržana. Sadržaj ove publikacije se može slobodno koristiti ili kopirati u nekomercijalne svrhe, uz obavezno navođenje izvora.

ISBN 978-9926-462-37-6

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 47561478

SADRŽAJ

7	UVOD
8	METODOLOGIJA IZRADE STANDARDA KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA
8	<i>Ciljevi Standarda kvalifikacije nastavnika</i>
8	<i>Karakteristike Standarda kvalifikacije nastavnika</i>
9	<i>Aktivnosti pri izradi Standarda kvalifikacije nastavnika</i>
11	TEMELJNI ELEMENTI STANDARDA KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA
11	Nivo kvalifikacije
11	Kompetencije
14	Ishodi učenja
18	PRILOG: MATRICA TEMELJNIH KOMPETENCIJA I ISHODA UČENJA

UVOD

Jedna od planiranih aktivnosti projekta TABLA – *Aktivnosti općeg obrazovanja u BiH*, odnosno njegovog prvog dijela Pre-service Teacher Training, je razvijanje standarda kvalifikacije nastavnika. Standard kvalifikacije nastavnika, razvijen na ovom projektu, temelji se na *Standardu zanimanja nastavnika*, također razvijenom unutar ovog projekta, te dokumentima koji su rezultat dvaju značajnih projekata u području obrazovanja u BiH: *Standard kvalifikacije za pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini* (rezultat projekta ENABLE) i *Standardi za nastavničku profesiju* (rezultat projekta Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje).

Standard kvalifikacije nastavnika nije zamišljen kao zamjena za gore navedene standarde, nego kao primjer njihove prilagodbe novim saznanjima u području obrazovanja i novim obrazovnim potrebama te predmetnoj i kadrovskoj strukturi studijskih programa kao inicijalnog obrazovanja nastavnika, u svrhu lakše implementacije. U tom kontekstu vrijedan doprinos *Standarda kvalifikacije nastavnika* (a time i cijelog projekta) leži u činjenici da prikazuje na koji način standard kvalifikacije može biti poveznica između standarda zanimanja i studijskog programa. Zato, kao takav, može poslužiti kao metodološki obrazac za implementiranje bilo kojeg standarda zanimanja/kvalifikacije u bilo koji studijski program.

Procedure donošenja standarda zanimanja ili standarda kvalifikacije i njegovi elementi trebali bi biti regulirani zakonodavnim okvirom, što u BiH nije učinjeno ni na jednom nivou. Ne uzimajući u obzir elemente standarda kvalifikacije koji bi bili tehničke prirode (predlagatelj standarda, nadležna ustanova, datum, i sl), ovaj dokument donosi razrađene temeljne elemente standarda kvalifikacije nastavnika, koji se odnose na razinu kvalifikacije, kompetencije i ishode učenja.

U poglavlju “Metodologija izrade *Standarda kvalifikacije nastavnika*” detaljno se pojašnjavaju ciljevi, karakteristike i pretpostavke izrade *Standarda* TABLA, pri čemu se naglasak stavlja na mogućnosti i načine njegove implementacije u studijske programe nastavničkog smjera.

Poglavlje “Temeljni elementi *Standarda kvalifikacije nastavnika*” donosi se struktura i sadržaj temeljnih elemenata standarda kvalifikacije nastavnika:

- popis kompetencija budućih nastavnika, koje se stiču inicijalnim obrazovanjem na nivou kvalifikacije,
- popis ishoda učenja podijeljenih u područne grupe.

METODOLOGIJA IZRADE STANDARDA KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA

Standard kvalifikacije je sadržaj i struktura određene kvalifikacije, a uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje nivoa, obima i profila, vrste i kvaliteta kvalifikacije.

Standard kvalifikacije razvija se na temelju standarda zanimanja (*Occupational Standard*), koji se definira kao „popis svih poslova koje pojedinac obavlja u određenom zanimanju i popis kompetencija potrebnih za njihovo uspješno obavljanje“.

Kvalifikacija se dokazuje javnim obrazovnim dokumentom koji izdaje ovlaštena institucija, a koja se temelji na ishodima učenja.

U BiH nije propisan obavezujući standard kvalifikacije/zanimanja za nastavničku profesiju, ali postoje dokumenti koji kao rezultat projekata definiraju standard zanimanja, odnosno kvalifikacije za nastavnike:

- *Standard kvalifikacije za pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje nastavnika na univerzitetima u Bosni i Hercegovini* (projekt ENABLE),
- *Standardi za nastavničku profesiju* (projekt Razvoj kvalifikacijskog okvira za opće obrazovanje).

Budući da su navedeni standardi, kao rezultati značajnih projekata, kvalitetni i korisni dokumenti te da nema realne potrebe za stvaranjem novog, trećeg, standarda, predloženi *Standard kvalifikacije nastavnika* preuzima sve ishode učenja iz navedenih standarda te uvodi nove ishode učenja, koji se odnose na implementiranje STEAM filozofije podučavanja, koncepcije 4K te općih kompetencija neophodnih za uspješno obavljanje nastavničkog zanimanja u 21. vijeku.

Ciljevi Standarda kvalifikacije nastavnika

Razvijanje, kreiranje i upotreba *Standarda kvalifikacije nastavnika* ima dva osnovna cilja:

- osavremenjavanje navedenih standarda kvalifikacije/zanimanja nastavnika integriranjem STEAM filozofije podučavanja, koncepcije 4K te općih kompetencija prepoznatih kao neophodne za uspješno obavljanje nastavničkog zanimanja u 21. vijeku u standard kvalifikacije nastavnika,
- prilagođavanje navedenih standarda kvalifikacije/zanimanja nastavnika predmetnoj i kadrovskoj strukturi studijskih programa u BiH, sa svrhom lakše implementacije standarda u studijske programe.

Karakteristike Standarda kvalifikacije nastavnika

I. Način podijele ishoda učenja u grupe

U navedenim standardima ishodi učenja su navedeni po tematskim grupama: *Učenik i učenje, Planiranje, podučavanje, praćenje i ocjenjivanje, Kreiranje okruženja za učenje, Profesionalni razvoj i odgovornost u radu, Razvoj odgojno-obrazovnog sistema, Saradnja sa porodicom i zajednicom*, itd. Ishodi učenja definirani su na način da se mogu ostvarivati na više različitih predmeta u studijskom programu, što otežava implementaciju standarda kvalifikacije/zanimanja, a time i unapređenje studijskog programa.

Za razliku od navedenog, u ovom *Standardu kvalifikacije nastavnika* ishodi učenja razvrstani su prema područjima koji su kompatibilni modulima unutar studijskih programa, odnosno skupinama srodnih predmeta. Na taj način je omogućeno lakše provođenje systemske i planske implementacije standarda zanimanja preko standarda kvalifikacije, s ciljem da se svi ishodi učenja iz *Standarda kvalifikacije nastavnika* rasporede po predmetima studijskog programa, a da se ishodi ne ponavljaju ili ne izostavljaju.

2. Jasno diferenciranje standarda kvalifikacije u odnosu na standard zanimanja

Dosadašnji standardi strukturirani su u formi standarda zanimanja nastavnika, a ne standarda kvalifikacije, jer im pojedini ishodi učenja podrazumijevaju radno iskustvo i radno okruženje. Ishodi učenja *Standarda kvalifikacije nastavnika* vremenski su ograničeni na trenutak kada student završava studij te ne uključuju njegovo profesionalno iskustvo na radnom mjestu, prvenstveno zbog toga što visokoškolska ustanova može jamčiti samo za one ishode koji su stečeni na studiju. Osim toga, sama definicija pojma „standard kvalifikacije“ ograničava se na sadržaj i strukturu kvalifikacije koja se stiče javnim obrazovnim dokumentom, odnosno diplomom.

3. Metodologija kreiranja i formuliranja ishoda učenja

Svi ishodi učenja formulirani su korištenjem formule: subjekt (student) + aktivni glagol + objekt + kontekst. Pri formuliranju ishoda učenja korišteni su isključivo aktivni glagoli, ne samo zbog temeljnih principa metodologije izrade ishoda učenja nego i da bi ishod učenja dao jasniju informaciju studentu šta se od njega traži i očekuje, a nastavniku precizniju sugestiju pri odabiru metode podučavanja i oblika provjere znanja, odnosno ostvarenosti ishoda. U tom kontekstu unaprijeđeni su svi ishodi učenja preuzeti iz navedenih standarda koji sadrže neprecizne glagole (npr. glagol „razumije“, „poznaje“ i slično).

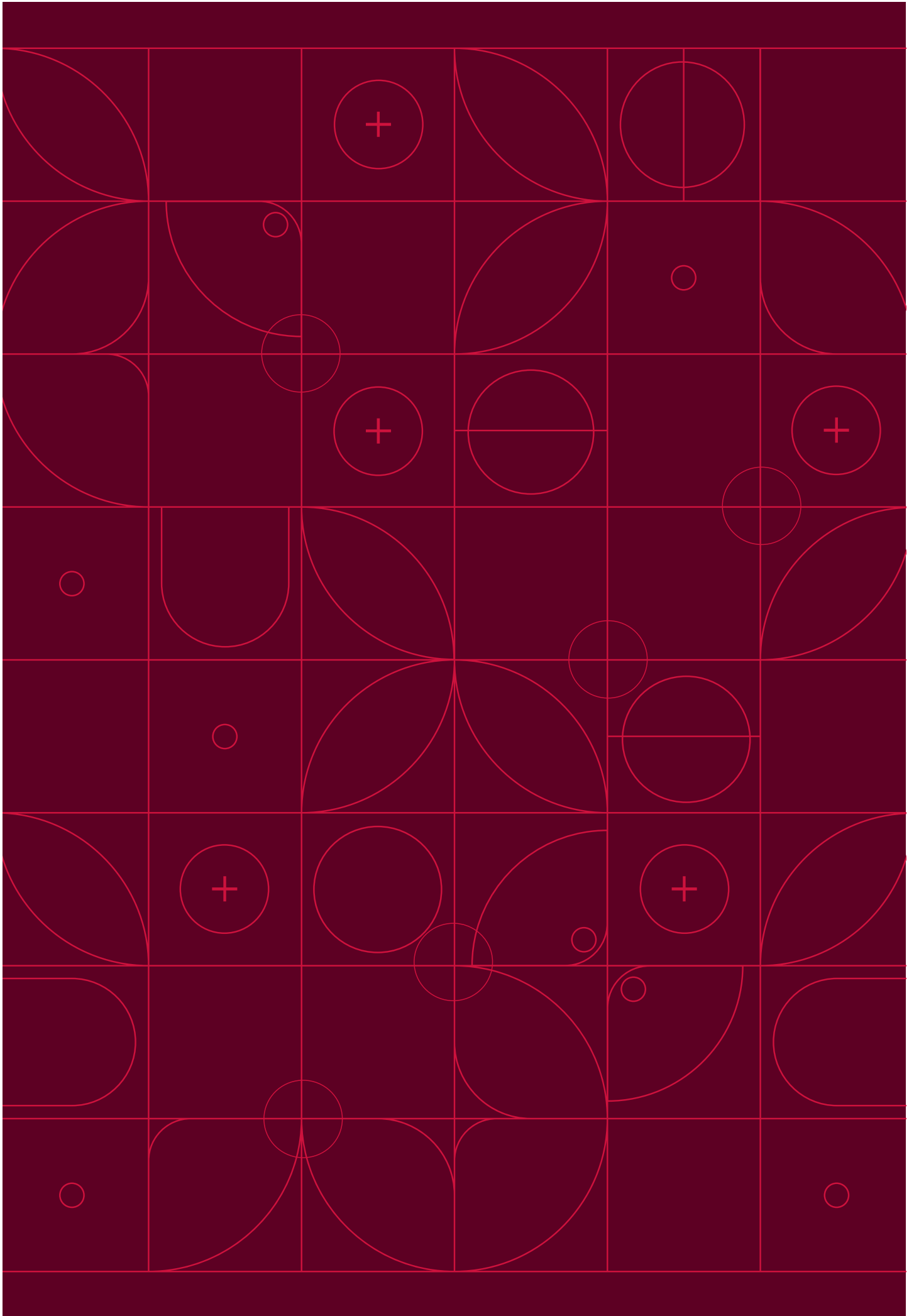
4. Osavremenjavanje standarda kroz implementiranje 4K, STEAM te općih kompetencija prepoznatih kao neophodne za uspješno obavljanje nastavničkog zanimanja u 21. vijeku

U ishode učenja ovog *Standarda kvalifikacije nastavnika* implementirane su koncepcija 4K i STEAM filozofija podučavanja. Koncepcija 4K naglasak stavlja na kreativnost, kritičko mišljenje, komunikacijske vještine i kolaboraciju, kao vještine potrebne za posao u okruženju 21. vijeka, što se u slučaju nastavničkih studija odnosi na nastavničku profesiju za 21. vijek. Slično tome, STEAM promovira kreativni aspekt nauke, tehnologije, inženjstva i matematike, odnosno, u širem smislu, kreativni pristup rješavanju problema općenito. Navedeni elementi koncepcije 4K i STEAM filozofije podučavanja integrirani su u *Standard kvalifikacije nastavnika* kroz ishode učenja koji te elemente podstiču, ali podrazumijevaju odgovarajuće metode podučavanja i vrednovanja. Također, *Standard kvalifikacije nastavnika* dopunjen je ishodima učenja iz područja općih kompetencija nastavnika iz područja digitalne pismenosti i komunikacijskih vještina.

Aktivnosti pri izradi Standarda kvalifikacije nastavnika

Pri kreiranju *Standarda kvalifikacije nastavnika* preduzete su aktivnosti kojima se osiguralo ostvarivanje njegovih ciljeva i karakteristika:

- preuzimanje svih ishoda učenja iz dosadašnjih standarda, uz sadržajne i jezičke modifikacije,
- povezivanje ishoda učenja iz dosadašnjih standarda s temeljnim kompetencijama iz *Standarda zanimanja nastavnika*,
- kreiranje novih ishoda učenja u skladu s temeljnim kompetencijama iz *Standarda zanimanja nastavnika*,
- raspodjela ishoda učenja po područnim grupama koje su kompatibilne modulima studijskog programa,
- šifriranje ishoda učenja u svrhu prikazivanja njihove povezanosti s temeljnim kompetencijama iz *Standarda zanimanja nastavnika*.

TEMELJNI ELEMENTI STANDARDA KVALIFIKACIJE NASTAVNIKA

NIVO KVALIFIKACIJE

Nivoi kvalifikacija u BiH definirane su Odlukom o usvajanju *Osnova kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini* („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 31/11, 39/12), koju je donijelo Vijeća ministara BiH, a koja je usklađena s Evropskim kvalifikacijskim okvirom. Navedenom Odlukom i Evropskim kvalifikacijskim okvirom za svaki nivo su definirani generički deskriptori kroz tri kategorije: znanje, vještine i kompetencije (samostalnost i odgovornost).

Visokom obrazovanju pripadaju sljedeći nivoi:

- nivo 6 kvalifikacijskog okvira odgovara završenom 1. ciklusu visokog obrazovanja, odnosno VI stepenu i višoj stručnoj spremni prema ranijem sistemu kvalifikacija u BiH, zasnovanom na stepenu stručne spreme,
- nivo 7 kvalifikacijskog okvira odgovara završenom 2. ciklusu visokog obrazovanja, odnosno VII stepenu i visokoj stručnoj spremni prema ranijem sistemu kvalifikacija u BiH, zasnovanom na stepenu stručne spreme,
- nivo 8 kvalifikacijskog okvira odgovara završenom 3. ciklusu visokog obrazovanja, odnosno stepenu doktora nauka.

Uzimajući u obzir navedene generičke deskriptore, posebno kategoriju kompetencija koje se odnose na samostalnost i odgovornost, te prirodu nastavničkog zanimanja i opis poslova, očito je da je potrební nivo kvalifikacije za zanimanje nastavnika nivo 7 kvalifikacijskog okvira, odnosno završeni 2. ciklus visokog obrazovanja i sticanje 300 ECTS bodova. Međutim, zbog prirode nastavničkog zanimanja, kvalifikaciju nastavnika ne čini samo nivo kvalifikacije i broj stečenih ECTS bodova, nego i sadržaj te kvalifikacije, odnosno postojanje specifičnih ishoda učenja koji se stižu tokom studija, i to u tačno određenom udjelu u odnosu na ukupan broj stečenih ECTS bodova. Ti specifični ishodi učenja odnose se na sve ishode učenja iz područja nastavničkih kompetencija, koji unutar studijskog programa nastavničkog smjera, uz predmete struke, čine zaseban modul. Evropski standard udjela nastavničkih kompetencija je 20% od ukupnog broj ECTS bodova, što bi značilo 60 ECTS bodova od 300 ECTS bodova tokom 1. i 2. ciklusa.

KOMPETENCIJE

Kompetencije potrebne za zanimanje nastavnika definirane se u *Standardu zanimanja nastavnika* kroz pet područja kompetentnosti i na tri različita nivoa:

- temeljene kompetencije, koje se odnose na kompetencije stečene inicijalnim obrazovanjem,
- praktične kompetencije, koje se odnose na kompetencije stečene radnim iskustvom,
- refleksivne kompetencije, koje se odnose na kompetencije stečene stručnim usavršavanjem.

Temeljne kompetencije su one kompetencije koje se stižu kvalifikacijom, te kao takve čine dio standarda kvalifikacije, iz kojeg se izvode ishodi učenja.

STANDARD ZANIMANJA

KOMPETENCIJE

KLJUČNI
POSLOVI

popis ključnih
poslova po
grupama

Predmetno-
stručna
kompetentnost

Organizacijska
kompetentnost

Pedagoško-didak-
tička i psihološka
kompetentnost

Kompetentnost
u međusobnim
odnosima

Kompetentnost
u ulogama opće
profesionalnosti

temeljne,
praktične,
refleksivne

temeljne,
praktične,
refleksivne

temeljne,
praktične,
refleksivne

temeljne,
praktične,
refleksivne

temeljne,
praktične,
refleksivne

1. PODRUČJE KOMPETENTNOSTI – PREDMETNO-STRUČNA KOMPETENTNOST

- TI.1. Kreiranje globalnih i operativnih planova i programa rada, mjesečnih planova rada, te nastavnih priprema, sa svim njihovim elementima.
- TI.2. Primjena znanja o pedagoškom sadržaju, konceptima i metodama, određenog predmetnog područja, uključujući međupredmetne poveznice.
- TI.3. Planiranje i korištenja strategija za učenje i podučavanje po principima aktivnog učenja.
- TI.4. Upotreba digitalne tehnologije pri planiranju i programiranju odgojno-obrazovnog rada.
- TI.5. Kontekstualizacija sadržaja podučavanja.

2. PODRUČJE KOMPETENTNOSTI – ORGANIZACIJSKA KOMPETENTNOST

- T2.1. Pripremanje sigurnog i fleksibilnog fizičkog okruženja, te prilagođavanje prostora za različite oblike nastavnog rada.
- T2.2. Razlikovanje faza odgojno-obrazovnog procesa i prepoznavanje efekata koji utiču na uspjeh u učenju.
- T2.3. Određivanje mjerljivih ishoda učenja i kreiranja nastavnog procesa prema afinitetima učenika.
- T2.4. Upotreba različitih strategija podučavanja koje se koriste za rješavanje poteškoća i prepreka u procesu podučavanja.
- T2.5. Kreiranje sigurnog inkluzivnog i stimulativnog socio-emocionalnog okruženja.
- T2.6. Upotreba alata za stvaranje jednostavnoga digitalnog okruženja za učenje i podučavanje.

3. PODRUČJE KOMPETENTNOSTI – PEDAGOŠKO-DIDAKTIČKA I PSIHOLOŠKA KOMPETENTNOST

- T3.1. Korištenje didaktičko-metodičke postupnosti i temeljnih didaktičkih principa.
- T3.2. Efikasno upravljanje vremenom.
- T3.3. Prepoznavanje mogućnosti za integriranjem tematskih /projektnih oblasti u skladu sa određenom metodologijom.
- T3.4. Primjena i prilagođavanje metoda i strategija podučavanja koje potiču aktivno učenje, razvoj kreativnosti, kritičkog mišljenja i rješavanja problema.

- T3.5. Diferenciranje nastavnih metoda, oblika i sadržaja rada u skladu sa individualnim mogućnostima i sposobnostima učenika.
- T 3.6. Definiiranje jasnih kriterija za praćenje i ocjenjivanje u svrhu procjene i samoprocjene učenika.

4. PODRUČJE KOMPETENTNOSTI – KOMPETENTNOST U MEĐUSOBNIM ODNOSIMA

- T4.1. Komuniciranje sa učenicima uz poštivanje profesionalne etike.
- T4.2. Poznavanje važnosti uloge jezika i kulture izražavanja u nastavnom procesu, uključujući raznolikost u razrednom kolektivu.
- T4.3. Primjena načina redovne komunikacije sa roditeljima i drugim osobama odgovornim za učenike.
- T4.4. Saradnja sa kolegama i ostalim zaposlenicima u školi.
- T4.5. Saradnja sa drugim školama, institucijama, agencijama, privrednim društvima, organizacijama i stručnjacima u području odgoja i obrazovanja.

5. PODRUČJE KOMPETENTNOSTI – KOMPETENTNOST U ULOGAMA OPĆE PROFESIONALNOSTI

- T5.1. Korištenje različitih prilika za profesionalni razvoj i uvođenja inovacija u nastavnu praksu.
- T5.2. Promocija značaja zajednice za učenje u svrhu profesionalnog razvoja.
- T5.3. Primjena pravilnika i procedura u radu škole.
- T5.4. Procjena specifične uloge koju određena disciplina, predmet i područje učenja ima u radu i životu zajednice.
- T5.5. Kritičko promišljanje o profesionalnom razvoju.
- T5.6. Analiziranje elemenata obrazovnog Sistema i njihovih međuodnosa, uz mogućnost unapređenja istih.
- T5.7. Korištenje različitih prilika za stručno usavršavanje iz područja digitalnih tehnologija.
- T5.8. Provođenje istraživanja o različitim izazovima u obrazovanju.

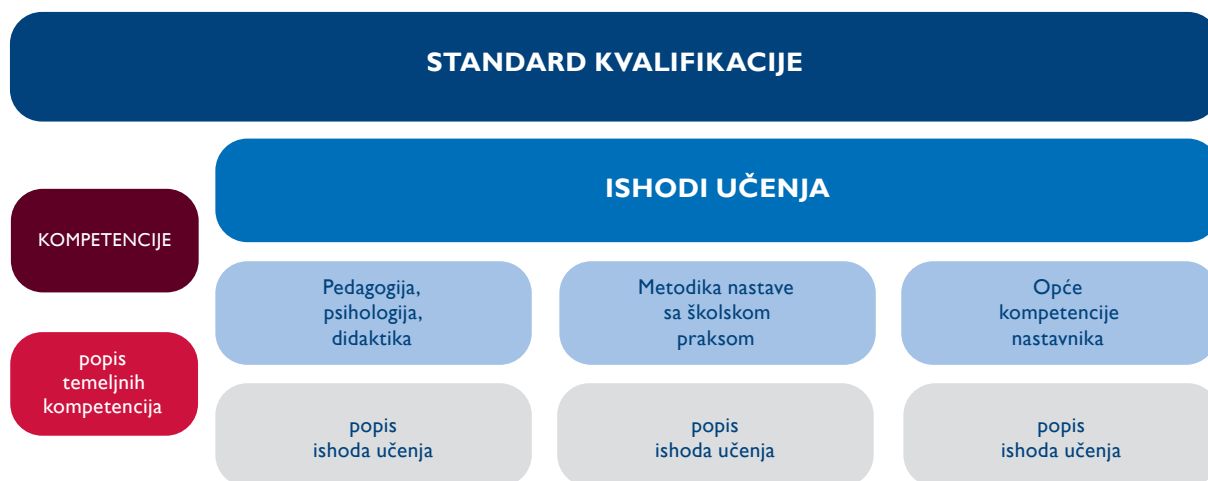
ISHODI UČENJA

Jedna od osnovnih karakteristike *Standarda kvalifikacije nastavnika* podjela je ishoda učenja prema grupama koje su kompatibilne modulima unutar studijskih programa, odnosno skupinama srodnih predmeta, za razliku od dosadašnjih standarda u kojima su ishodi učenja podijeljeni na tematske grupe. Svrha takve podjele bila je približiti Standard kvalifikacije nastavnika perspektivi visokoškolske ustanove te strukturi studijskog programa u kojeg se standard treba implementirati.

Svi ishodi učenja koji proizlaze iz navedenih temeljnih kompetencija podijeljeni su u tri grupe:

1. Pedagogija-psihologija-didaktika,
2. Metodika nastave sa školskom praksom,
3. Opće kompetencije nastavnika (digitalne kompetencije, komunikacijske vještine).

Uz svaki ishod učenja u zagradi je navedena šifra temeljne kompetencije na koju se ishod učenja odnosi.

I. PEDAGOGIJA-PSIHOLOGIJA-DIDAKTIKA

PEDAGOGIJA

PE1: Definirati osnovne inkluzivne pojmove i koristiti adekvatne termine u komunikaciji (T1.2).

PE2: Prezentirati postupke kojim se pokazuju poštovanje i uvažavanje djece i mladih (T2.3).

PE3: Prezentirati postupke empatije, poštovanja, te uvažavanja različitosti kroz poštovanje i promoviranje dječjih prava i odgovornosti (T2.4).

PE4: Kreirati nastavni proces u skladu sa individualnim potrebama učenika utemeljen na načelima jednakosti, pravde i solidarnosti među svom djecom (T2.5).

PE5: Argumentirati važnost primjerenog reagiranja na rodne, socijalne, kulturne i jezičke razlike među učenicima (T3.5).

PE6: Promovirati aktivnosti usmjerene na partnerstvo unutar zajednice: s kolegama u školi, stručnjacima u zajednici, roditeljima, i drugim članovima zajednice (T4.4).

PE7: Objasniti značaj i djelotvorne modele profesionalnoga razvoja i učenja (T5.1).

PE8: Objasniti zakonsku regulativu obrazovnog sustava, te funkciju internih akata škole (T5.3).

PE9: Interpretirati složenost uloge nastavnika i društveni značaj nastavničke profesije (T5.3).

- PE10: Argumentirati formalne, neformalne i informalne prilike za stručni razvoj u skladu s procjenjenim potrebama u određenoj disciplini / predmetu / području učenja (T5.4).
- PE11: Primijeniti načine samoevaluacije i samorefleksije na vlastite rezultate rada u svrhu profesionalnog razvoja (T5.5).
- PE12: Objasniti ulogu pedagoško-psihološke službe i drugih stručnih suradnika u radu nastavnika i razvoju učenika (T5.6).
- PE13: Interpretirati strukturu sustava odgoja i obrazovanja te međusobne utjecaje obrazovnog sustava i društvenih promjena (T5.6)
- PE14: Argumentirati mišljenje kojim se vrednuje škola kao odgojno-obrazovna zajednica učenja (T5.7).

PSIHOLOGIJA

- PS1: Uočavati individualne i grupne razlike među učenicima prema nivou kognitivnog, socioemocionalnog, motoričkog razvoja (T1.3).
- PS2: Povezati uticaj rodni, socijalni, kulturalni i jezički razlika među učenicima na njihovu motivaciju za učenje (T2.5).
- PS3: Prepoznati individualne i grupne razlike među učenicima prema kognitivnim stilovima i stilovima učenja, interesima i prethodnim znanjima i iskustvima (T3.5).
- PS4: Analizirati doprinos različiti individualni učenički dispozicija (inteligencija, kreativnost, ličnost) za njihovo školsko postignuće (T3.5).
- PS5: Objasniti povezanost različiti strategija vrednovanja učenički postignuća s uticajem na stilove učenja, pamćenje i motivaciju (T3.6)
- PS6: Interpretirati roditeljske stilove, njihov uticaj na razvoj učenički postignuća, te način njihovog uključivanja u rad škole (T4.3)
- PS7: Primijeniti naučno-istraživački pristup u pripremi i realizaciji akcijskih istraživanja (T5.8).

DIDAKTIKA

- DD1: Izraditi nastavnu pripremu prema nivou kognitivnog, socio-emocionalnog i motoričkog razvoja učenika kroz individualizirani pristup (T1.1).
- DD2: Primijeniti različite metode podučavanja, oblike, nastavne materijale, resurse, izvore znanja u skladu sa postavljenim ishodima učenja usmjerenim na učenika (T1.3).
- DD3: Argumentirati važnost korištenja razrednog prostora i drugih fizičkih uslova za individualni, skupni ili frontalni rad (T2.1).
- DD4: Prezentirati inovativne pristupe u pripremi fizičkog okruženja (T2.1).
- DD5: Koristiti i usvojiti aktivnosti učenja u svim etapama nastavnog procesa, uvažavajući drugog i drugačijeg (T2.2).
- DD6: Objasniti osnovne pojmove didaktike kao pedagoške discipline, te njen odnos sa drugim naučnim disciplinama (T3.1).
- DD7: Koristiti, adaptirati i dizajnirati metode, sredstva i materijale za aktivno učenje i razvijanje 4K kompetencija (T3.4).
- DD8: Demonstrirati načine uvažavanja učeničke posebnosti, te poticanja samoinicijativnosti, samoučinkovitosti i vještina za samoregulirano učenje na konkretnim primjerima (T3.5).
- DD9: Koristiti digitalne alate pri primjeni strategija praćenja i vrednovanja učenički postignuća (T3.6).
- DD10: Osmisliti nove kvalitetne načine podrške u radu sa djecom (T5.1).
- DD11: Primjenjivati digitalne tehnologije u svrhu razvoja sopstvene pedagoške prakse (T5.7).

2. METODIKA NASTAVE SA ŠKOLSKOM PRAKSOM

- M1: Izraditi globalni i operativni plan rada koji osiguravaju povezanost svih elemenata nastavnog plana i programa, te principe aktivnog učenja (T1.1).
- M2: Izraditi nastavnu pripremu sa svim njenim elementima u skladu sa nastavnim planom i programom, te principima aktivnog učenja (T1.1).
- M3: Zasnivati planiranje i programiranje na mjerljivim ishodima učenja, uvažavajući razvojne karakteristike učenika (T1.1).
- M4: Razlikovati didaktičke teorije, načine planiranja i organizacije nastavnog procesa i strategije praćenja i vrednovanja učeničkoga postignuća u nastavi određenog predmeta (T1.2).
- M5: Izraditi individualne obrazovne programe, uključujući identifikaciju, razvoj i implementaciju NPP-a (T1.2).
- M6: Primijeniti načine individualizacije nastavnog procesa prema potrebama svakog učenika (T1.3).
- M7: Razlikovati efekte primjene različitih strategija, metoda, i tehnika podučavanja i vrednovanja (T1.3).
- M8: Kreirati metode, sredstva i materijale za aktivno učenje i podučavanje u nastavi određenog predmeta (T1.3).
- M9: Analizirati potrebe učenika u svrhu planiranja inkluzivne nastave, uključujući upotrebu digitalnih tehnologija (T1.3).
- M10: Pripremati koherentan i progresivan plan i program za predmetno područje s vidljivom međupredmetnom povezanošću u nastavi određenog predmeta (T1.5).
- M11: Prilagoditi razredni prostor i druge fizičke uslove za individualni, grupni ili frontalni rad u nastavi određenog predmeta (T2.1).
- M12: Koristiti različite metode i postupke za stvaranje sigurnog okruženja kroz sve faze odgojno-obrazovnog procesa (T2.2).
- M13: Prezentirati inovativne pristupe u pripremi fizičkog okruženja kroz različite faze odgojno-obrazovnog procesa (T2.2).
- M14: Uspostaviti jasna očekivanja i pravila u pogledu različitih afiniteta učenika, te načina rada za upravljanje odjeljenjem /grupom (T2.3).
- M15: Koristiti digitalne tehnologije za razvijanje individualnih mogućnosti učenika (T2.6).
- M16: Povezati proces podučavanja i nastavne sadržaje sa stečenim znanjem, vještinama i iskustvom učenika (T3.1).
- M17: Koristiti raspoloživo vrijeme na efikasan način, prilagođavajući dinamiku rada mogućnostima učenika, ciljevima, ishodima učenja i nastavnom sadržaju (T3.2).
- M18: Argumentirati opću ideju integrisanja određene tematske oblasti, pripreme ili projekta, vodeći računa o horizontalnoj i vertikalnoj korelaciji (T3.3).
- M19: Podupirati učenike u razvoju samoinicijativnosti, samoučinkovitosti i vještina za samoregulirano učenje (T3.4).
- M20: Prezentirati načine poticanja učenika da koriste digitalne tehnologije za rješavanje konkretnih problema (T3.4).
- M21: Prilagoditi metode podučavanja razvojnim stadijima učenika i njihovim potrebama, uz poštivanje principa inkluzivnosti (T3.5).
- M22: Usklađivati zadatke s mogućnostima i potrebama učenika kroz individualizirani pristup (T3.5).
- M23: Primijeniti različite strategije praćenja i vrednovanja učeničkih postignuća prilagođenih razvojnoj fazi i mogućnostima učenika u nastavi određenog predmeta (T3.6).
- M24: Koristiti digitalne tehnologije u pružanju pravovremene i korisne povratne informacije učenicima i roditeljima (T3.6).
- M25: Primijeniti različite postupke podsticanja porodice na uključivanje u razvoj i učenje djeteta (T4.3).
- M26: Koristiti resurse zajednice u procesu učenja i podučavanja (T4.5).
- M27: Prepoznati specifičnosti određene discipline, predmeta i područja učenja u odgojno-obrazovnom procesu i životu zajednice (T5.4).

3. OPĆE KOMPETENCIJE NASTAVNIKA

DIGITALNE KOMPETENCIJE

- DK1: Analizirati načine upotrebe i koristi digitalne tehnologije u cilju unapređenja nastavnog procesa (T1.3).
- DK2: Koristiti digitalne tehnologije u organizaciji saradničkog učenja ili zajedničkih učeničkih projekata s ciljem podsticanja učenika na aktivno učenje (T1.3).
- DK3: Koristiti različite strategije pretraživanja interneta (T1.4).
- DK4: Kreirati sopstvene digitalne resurse i modifikovati postojeće, u skladu sa potrebama nastavnog procesa (T1.4).
- DK5: Analizirati potencijalne probleme prilikom rada u digitalnom okruženju (T2.4).
- DK6: Koristiti različite načine za digitalnu komunikaciju u svrhu unapređenja komunikacije s učenicima (T4.1).
- DK7: Koristiti digitalne tehnologije za saradnju sa kolegama unutar i izvan svoje obrazovne ustanove (T4.5).
- DK8: Koristiti digitalne izvore za kontinuirani profesionalni razvoj (T5.1).

KOMUNIKACIJSKE VJEŠTINE

- K1: Demonstrirati vještine komuniciranja u razrednom okruženju (T4.1).
- K2: Primijeniti standardno-jezičke norme na pravopisnom, govornom, gramatičkom, leksičkom i stilističkom nivou (T4.1).
- K3: Demonstrirati vještine reagiranja u kriznim situacijama (T4.1).
- K4: Identificirati ulogu jezika i kulture izražavanja u međuljudskim i društvenim procesima (T4.2).
- K5: Objasniti uticaj pojedinca na okruženje u grupi i važnost međuljudskih odnosa u razrednom okruženju (T4.2).
- K6: Komunicirati u profesionalnom okruženju i koristiti povratne informacije za unapređenje vlastitog rada (T4.4).
- K7: Demonstrirati načine kvalitetne komunikacije između porodice, lokalne zajednice i škole (T4.5).
- K8: Prezentirati načine saradnje sa različitim institucijama, ustanovama, agencijama, privrednim društvima, organizacijama i stručnjacima u zajednici (T4.5).
- K9: Demonstrirati djelotvornu saradnju s drugim kolegama i zainteresiranim stranama (T5.2).

PRILOG: MATRICA TEMELJNIH KOMPETENCIJA I ISHODA UČENJA

	T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	T1.5	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	T2.5	T2.6	T3.1	T3.2	T3.3	T3.4	T3.5	T3.6	T4.1	T4.2	T4.3	T4.4	T4.5	T5.1	T5.2	T5.3	T5.4	T5.5	T5.6	T5.7	T5.8
PE1		X																												
PE2								X																						
PE3									X																					
PE4										X																				
PE5																														
PE6																														
PE7																														
PE8																														
PE9																														
PE10																														
PE11																														
PE12																														
PE13																														
PE14																														
PS1			X																											
PS2																														
PS3																														
PS4																														
PS5																														
PS6																														
PS7																														
DD1	X																													
DD2			X																											
DD3								X																						
DD4							X																							
DD5																														
DD6																														
DD7																														
DD8																														
DD9																														
DD10																														
DD11																														
M1	X																													
M2	X																													
M3	X																													
M4		X																												
M5		X																												
M6			X																											
M7			X																											
M8			X																											
M9			X																											
M10				X																										
M11					X																									
M12						X																								
M13							X																							
M14								X																						
M15									X																					
M16										X																				
M17											X																			
M18												X																		
M19													X																	
M20														X																
M21															X															
M22																X														
M23																	X													
M24																		X												
M25																			X											
M26																				X										
M27																					X									
DK1			X																											
DK2			X																											
DK3				X																										
DK4				X																										
DK5									X																					
DK6																			X											
DK7																				X										
DK8																					X			X						
K1																				X										
K2																				X										
K3																				X										
K4																				X										
K5																				X										
K6																					X									
K7																						X								
K8																							X							
K9																								X						

